

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Β΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Παρέα με τον Οδυσσέα Ελύτη»

Συγγραφή: ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ

Εφαρμογή: ΚΙΟΥΣΗ ΕΛΕΝΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παρέα με τον Οδυσσέα Ελύτη

Εφαρμογή σεναρίου

Ελένη Κιούση

Δημιουργία σεναρίου

Ελπίδα Τοκμακίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

Δημοτικό Σχολείο Ελεώνα

Χρονολογία

Από 01-12-2013 έως 18-12-2013.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από σχολικά βιβλία.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 10 διδακτικές ώρες με διακοπές. Χρησιμοποιήθηκε χρόνος από τη Γλώσσα, την Ευέλικτη Ζώνη και τα Εικαστικά.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: στην αίθουσα διδασκαλίας ή στο εργαστήριο Πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος

Χρήση του διαδικτύου και διαφόρων ιστοσελίδων ως πηγές πληροφοριών, εικόνων και κειμένων αλλά και του ιστολόγιου της τάξης ή της ιστοσελίδας του σχολείου για την ανάρτηση και δημοσιοποίηση των κειμένων που θα παραχθούν από τις ομάδες των μαθητών/τριών.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι προϋποθέσεις υλοποίησης για τους μαθητές αφορούν στη βασική εξοικείωσή τους με τη χρήση του ηλεκτρολογίου και του ποντικιού, στη βασική εμπειρία χρήσης του Η/Υ (άνοιγμα φακέλου και αρχείου, αποθήκευση) και αναζήτησης στο διαδίκτυο αλλά και στη βασική εμπειρία από την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Αντίστοιχα για τον εκπαιδευτικό χρειάζεται να έχει βασική γνώση χρήσης απλών λογισμικών (κειμενογράφου, λογισμικού παρουσίασης), αναζήτησης στο διαδίκτυο και διαδικασίας εγγραφής για την απόκτηση λογαριασμού και τη χρήση μιας διαδικτυακής εφαρμογής (Vunox).

Προβλέπεται η ύπαρξη φορητών Η/Υ –ένας για κάθε μια ομάδα– αλλά και η ύπαρξη ενός Η/Υ της τάξης και ενός βιντεοπροβολέα (ή διαδραστικού πίνακα) για τη συζήτηση στην ολομέλεια.

Για την υποβοήθηση του/της εκπαιδευτικού έχει δημιουργεί ενδεικτικό συνοδευτικό υλικό. Θα πρέπει να προηγηθεί αποθήκευση του υλικού αυτού, ο έλεγχος των υπερσυνδέσεων και παραπομπών και η εξασφάλιση πρόσβασης στην διαδικτυακή εφαρμογή (Vunox) από όλους τους φορητούς υπολογιστές των ομάδων.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελπίδα Τοκμακίδου, «Παρέα με τον Οδυσσέα Ελύτη», Νεοελληνική Γλώσσα/Λογοτεχνία Β΄ Δημοτικού, 2013.

Το σενάριο αντλεί

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρωτότυπο και δεν αξιοποιεί στοιχεία από άλλα σενάρια.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου σεναρίου παρουσιάζεται μια πρόταση που αφορά στη γνωριμία των μικρών μαθητών/-τριών της Β΄ Τάξης με το πολυδιάστατο έργο του Οδυσσέα Ελύτη, τόσο το λογοτεχνικό όσο και το εικαστικό. Η συγκεκριμένη πρόταση χαρακτηρίζεται από τον σεβασμό στις δυνατότητες και τις προσλαμβάνουσες των μικρών μαθητών/-τριών και από τη διερεύνηση και την ανάδειξη των εν δυνάμει δυνατοτήτων τους. Μέσα από την ενασχόληση με το ποιητικό έργο του Οδυσσέα Ελύτη, επιδιώκεται η γνωριμία και η μύηση των μικρών μαθητών/-τριών σε ένα συγκεκριμένο είδος της λογοτεχνικής παραγωγής. Η υιοθέτηση δραστηριοτήτων με παιγνιώδη χαρακτηριστικά εστιάζει στη χαρά της συμμετοχής και τη διαισθητική –κυρίως– επαφή με τον ρυθμό και τη μουσικότητα του ποιητικού λόγου αλλά και την αισθητική του απόλαυση.

Από την άλλη πλευρά η επαφή τους με τα εικαστικά δημιουργήματα (κολάζ) του Ελύτη θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια της δικής τους έκφρασης, τόσο σε επίπεδο λόγου όσο και σε επίπεδο αντίστοιχης εικαστικής δημιουργίας, μέσω

της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που παρέχει η χρήση του διαδικτύου και των ΤΠΕ αλλά και της –διαισθητικής έστω– κατανόησης του τρόπου που λειτουργούν οι εικόνες σε μια σύνθετη εικαστική σύνθεση.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τις σύγχρονες προτάσεις αναφορικά με την εισαγωγή και αξιοποίηση της λογοτεχνικής παραγωγής στον χώρο του σχολείου, αναγνωρίζεται στη λογοτεχνία η δυνατότητά της για τη δημιουργία συνθηκών προβληματισμού, παράλληλα με τη διασφάλιση αντίστοιχων συνθηκών αισθητικής απόλαυσης (Σπανός 1993, 112). Ταυτόχρονα η λογοτεχνία αντιμετωπίζεται ως ένα σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο, το οποίο μπορεί να μας δώσει τα εργαλεία για την κατανόηση του κόσμου αλλά και της υποκειμενικότητάς μας (Ι.Ε.Π. /Πρόγραμμα Σπουδών 2011, 21). Η προσέγγιση αυτή προσδίδει μια νέα διάσταση στην ταυτότητα του μαθητή αλλά και στην έννοια του 'εαυτού'. Οι μαθητές/-τριες δεν αντιμετωπίζονται μόνο ως μοναδικές προσωπικότητες, αλλά ως άτομα που η ανάπτυξή τους προσδιορίζεται από την αλληλοσυσχέτιση ατομικών (ρυθμός μάθησης, κίνητρα, ικανότητες, δυνατότητες) και κοινωνικών παραγόντων (σχέση με γονείς και άλλα άτομα). Έτσι κάθε μαθητής έχει έναν εαυτό, ο οποίος σύμφωνα με τον J. Bruner δεν αποτελεί έναν απομονωμένο πυρήνα της συνείδησης, κλειδωμένο στο νου, αλλά είναι διαπροσωπικά «επιμερισμένος». Προχωρεί τόσο «από έξω προς τα μέσα» όσο και «από μέσα προς τα έξω», από «την κουλτούρα στο νου» και από το «νου στην κουλτούρα». Ο εαυτός δεν εμφανίζεται χωρίς να έχει κάποιες ρίζες, ανταποκρινόμενος μόνο στο παρόν· αντλεί νόημα και από τις ιστορικές συνθήκες που διαμόρφωσαν την κουλτούρα της οποίας αποτελεί έκφραση. Κατά συνέπεια και οι πραγματικότητες που διαμορφώνουν τα άτομα είναι κοινωνικές κατασκευές, που

έχουν δημιουργηθεί μέσω της διαπραγμάτευσης και της κοινής εμπειρίας με άλλους (Bruner 1997, 157-159,195).

Τα παραπάνω βρίσκουν πρακτικές αναφορές στη σχολική τάξη, στις περιπτώσεις διδασκαλίας της λογοτεχνίας κατά τις οποίες αποδίδεται ο αναγκαίος σεβασμός στις ταυτότητες των μαθητών και η παραδοχή «ότι όλοι προσερχόμαστε στα κείμενα με την υποκειμενικότητά μας» (Χοντολίδου 2003α, 30-31). Μέσα από τη διαπραγμάτευση των κειμένων η πορεία της διδασκαλίας δεν είναι προκαθορισμένη ούτε υπάρχουν έτοιμες απαντήσεις, καθώς η πολιτισμική και η μαθησιακή ταυτότητα των συμμετεχόντων κατασκευάζονται στα πλαίσια της σχολικής τάξης. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού μετασχηματίζεται, γίνεται συντονιστής (Χοντολίδου 2003β, 30) ενός δημιουργικού διαλόγου ανάμεσα στα κείμενα και τους μαθητές του αλλά και ενεργό μέλος μιας «κοινότητας μάθησης», αφού εξίσου με τους/τις μαθητές/τριές του μαθαίνει και ο/η ίδιος/ια. Αντίστοιχη αλλαγή γνωρίζει και ο ρόλος των μαθητών/τριών, καθώς συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους σε μια διαδικασία διερεύνησης, ενεργητικής συμμετοχής και ανάληψης πρωτοβουλιών.

Κατά αντιστοιχία παρόμοια είναι και η αντιμετώπιση της ποίησης στην προοπτική αξιοποίησής της στο σχολικό περιβάλλον. Έχει υποστηριχθεί ότι αυτή «διδασκεί ανύποπτα μέσα στην ψυχή του ατόμου και την πλάθει λειτουργώντας ως αισθητική χαρά, ως εμπειρία, ως επαφή με τον άνθρωπο, τον καιρό και τον πόνο» (Μπενέκος στο Σπανός 1993, 113). Μέσω της ιδιαίτερης χρήσης των γλωσσικών στοιχείων καταφέρνει να μετατρέψει ένα απλό περιστατικό της ζωής σε αξιομνημόνευτο γεγονός. Για αυτό και η «ποιητική δημιουργία μπορεί να φωτίσει ένα συγκεκριμένο βίωμα και να του δώσει καθολικό νόημα προσεγγίζοντας ερευνητικά την ίδια τη ζωή στη φυσικότητά της» (Σπανός 1993, 113).

Η επαφή των μαθητών/τριών του δημοτικού σχολείου με τον ποιητικό λόγο αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών (2011). Μάλιστα η μύηση των μαθητών/-τριών στα βασικά χαρακτηριστικά της

ποίησης (Οδηγός λογοτεχνίας για το Δημοτικό 2011, 26) προτείνεται ήδη από τη Β΄ Τάξη. Η ποίηση και το τραγούδι αποτελούν μια από τις τρεις προτεινόμενες διδακτικές ενότητες για αυτή την τάξη. Σε σχετικό σενάριο (στον «Οδηγό για τον εκπαιδευτικό» 2011, 34-41) ως εργαλείο για τη μετάβαση από τα γεγονότα και περιστατικά της καθημερινής ζωής στον οικουμενικό λόγο της ποίησης προτείνεται η χρήση του μελοποιημένου τραγουδιού, που λειτουργεί ως «προξενητής» για το πέρασμα στην ποίηση (Ζωγραφάκη & Χοντολίδου 2007, 33). Άλλωστε, όπως έχει υποστηριχθεί η μουσική -για το μικρό παιδί- μπορεί να αποτελέσει μια ακόμη πηγή ανακάλυψης του κόσμου και του εαυτού του, ενώ παράλληλα μπορεί να λειτουργήσει ως «γέφυρα» και διαμεσολαβητής στη γνωριμία του παιδιού με τον ποιητικό λόγο (Τσιρίδης 2003, 23 & 26).

Στο σενάριο με τίτλο «Παρέα με τον Ελύτη» επιλέγονται συγκεκριμένα ποιήματα του Οδ. Ελύτη που έχουν μελοποιηθεί και είναι ευρύτερα γνωστά. Η γνωριμία και επαφή των μικρών μαθητών/-τριών με το έργο του, επιχειρείται να γίνει με σεβασμό στις προσλαμβάνουσες των παιδιών και μέσα από την επιλογή δραστηριοτήτων με παιγνιώδη χαρακτηριστικά, ενώ εστιάζει κυρίως στην αίσθηση του ρυθμού, της μουσικότητας και της απόλαυσης του ποιητικού λόγου.

Παράλληλα και με την ίδια προοπτική, επιχειρείται η γνωριμία των μικρών μαθητών/τριών με μια άλλη διάσταση του έργου του νομπελίστα ποιητή. Αυτή αφορά στην εικονοποιία η οποία δεν περιορίζεται μόνο στη μεταφορική της έκφραση –μέσα από τις γλωσσικές του επιλογές– αλλά και στην κυριολεκτική έννοια του όρου, με τη δημιουργία κολάζ. Άλλωστε στην περίπτωση του Οδυσσέα Ελύτη επιβεβαιώνεται στην πράξη το συμπέρασμα που έχει προκύψει από τη μελέτη της ιστορίας της τέχνης, σύμφωνα με το οποίο η λογοτεχνία και η ζωγραφική σαν μορφές έκφρασης βαδίζουν παράλληλα και αλληλοσυμπληρώνονται (Κακίση-Παναγοπούλου 1993, 193). Ο ίδιος ο Ελύτης αναφερόμενος στη συγκεκριμένη ενασχόλησή του υπογραμμίζει: «Σκοπός μου δεν ήταν να παίζω. Ήταν να μεταγράψω την ποιητική

μου σ' ένα επίπεδο αποσπασμένο από τους ήλους του σταυρού της γλώσσας. Και μου φαίνεται, με το πείραμα που έκανα, ότι κρατούσα ίσως στα χέρια μου το κατάλληλο κλειδί. Πολλές παλιές ορέξεις άρχισαν σιγά-σιγά, με άλλου είδους απαιτήσεις, να ανεβαίνουν από τον βυθό των ποιημάτων μου στην επιφάνεια» (Ελύτης 1986, 29).

Όπως έχει υποστηριχθεί οι εικόνες εκτός από αντικείμενο παρατήρησης, μπορούν να αποτελέσουν την αφορμή για διατύπωση υποθέσεων, να αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης αλλά και κατανόησης (Σφυρόερα 1993, 29). Από την άλλη πλευρά, η αξιοποίηση των εικόνων μπορεί να συμβάλει στην παρακίνηση της έκφρασης των παιδιών, ιδιαίτερα εκείνων που δεν έχουν την ελληνική ως μητρική τους γλώσσα. Με την ίδια προοπτική αντιμετωπίζεται η χρήση οικείων εικόνων διαφόρων αντικειμένων της καθημερινότητας –που παρουσιάζονται παράλληλα με τους στίχους του ποιητή– καθώς, όπως έχει υποστηριχθεί, η παρουσία των εικόνων μπορεί να συμβάλει «στο πέρασμα από το γνωστό στο άγνωστο», στοιχείο που αποτελεί μια από τις βασικές αρχές οικοδόμησης της γνώσης (Σφυρόερα 1993, 34). Στο πλαίσιο αυτό τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη χρήση πολυτροπικών κειμένων και τη δυνατότητα νέων τρόπων παρουσίασης του γραπτού λόγου (Χατζησαββίδης 2003) μέσα από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και του διαδικτύου.

Η χρήση των παραπάνω αφορά επίσης στην πρόσβαση στα κείμενα του ποιητικού λόγου και τη μετεγγραφή τους από τους/τις μαθητές/-τριες. Ενώ επεκτείνεται και στη δυνατότητα ανάρτησης και δημοσιοποίησης των κειμένων –που θα προκύψουν από τη συνεργασία των μαθητών/τριών– αλλά και στην αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών όπως είναι αυτή που αφορά στη δημιουργία κολάζ. Μέσα από την παρατήρηση των έργων του οι μικροί/-ές μαθητές/-τριες θα έρθουν σε επαφή με την εκφραστική δύναμη των εικόνων, ενώ παράλληλα θα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους και να καλλιεργήσουν τη δημιουργική τους έκφραση. Η σταδιακή κατανόηση αντίστοιχων εικόνων κολάζ –από τη συνολική αντίληψη στον εντοπισμό των επιμέρους στοιχείων

τους– μπορεί να παρακινήσει τους/τις μαθητές/-τριες στον πειραματισμό για την παραγωγή παρόμοιων συνθέσεων. Αυτό προτείνεται να γίνει μέσα από την οικειοποίηση της αντίστοιχης πρακτικής και αξιοποίησης των δυνατοτήτων μιας διαδικτυακής εφαρμογής δημιουργίας κολάζ, στο μέτρο πάντα των δυνατοτήτων της συγκεκριμένης ηλιακής ομάδας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με βάση τα παραπάνω επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν τον Οδυσσέα Ελύτη ως δημιουργό ποιητικού λόγου αλλά και εικόνων κολάζ·
- να έρθουν σε επαφή με την ποίηση και τα μελοποιημένα ποιήματα·
- να εξασκηθούν στην παρατήρηση εικόνων κολάζ και στη διάκριση της συνολικής εικόνας από τα επιμέρους στοιχεία της·
- να κατανοήσουν την τεχνική κολάζ και να υιοθετήσουν παρόμοιες πρακτικές εικαστικής έκφρασης·
- να διαπιστώσουν ότι η βίωση ενός έργου –ποιητικού ή και εικαστικού– μπορεί να είναι διαφορετική από άτομο σε άτομο αλλά το ίδιο αποδεκτή και σεβαστή.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με βάση τα παραπάνω επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να εξασκήσουν τον προφορικό και γραπτό τους λόγο, εμπλουτίζοντας –εννοιολογικά και μορφολογικά– το λεξιλόγιό τους και σχεδιάζοντας τα βασικά σημεία του προφορικού και γραπτού τους μηνύματος·

- να συνειδητοποιήσουν την ποικιλία των σκοπών ανάγνωσης και ακρόασης (απόλαυση κειμένου στην περίπτωση ενός ποιήματος) και να εξασκηθούν στην απαγγελία και ανάγνωση με επιτόνηση·
- να κατανοήσουν τη σύζευξη μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου (έντυπου και πολυτροπικού)·
- να αναπτύξουν στοιχειώδη επιχειρηματολογία για τη δικαιολόγηση των επιλογών τους·
- να κατανοήσουν –έστω διαισθητικά– τον ρυθμό και τη μουσικότητα του ποιητικού λόγου και να εξοικειωθούν σταδιακά με βασικά του στοιχεία (στίχος, στροφή, ομοιοκαταληξία)·
- να εξασκηθούν στον συλλαβισμό των λέξεων.

Γραμματισμοί

Με βάση τα παραπάνω επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να εξοικειωθούν με πρακτικές αναζήτησης συγκεκριμένου υλικού στο διαδίκτυο και τη λειτουργία υπερσυνδέσμων·
- να γνωρίσουν κάποιες από τις δυνατότητες που τους παρέχονται με τη χρήση Η/Υ και του διαδικτύου στη δημιουργία εικαστικών εφαρμογών, όπως είναι η δημιουργία κολάζ·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση συγκεκριμένου διαδικτυακού εργαλείου (Vunox) και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές του για την εφαρμογή προσωπικών τους επιλογών·
- να εξοικειωθούν με βασικές λειτουργίες απλών λογισμικών (επεξεργαστή κειμένου, λογισμικού παρουσίασης) και με απλές εντολές επεξεργασίας εικόνων (τετράγωνη επιλογή, χρήση σβήστρας)·
- να γνωρίσουν τη λειτουργικότητα της εικόνας σε πολυτροπικά κείμενα·

- να αναπτύξουν ομαδικό πνεύμα και δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, για να καταλήξουν σε κοινές δράσεις και αποτελέσματα, αποδεχόμενοι/ες ταυτόχρονα την υποκειμενικότητα του κάθε μέλους της ομάδας.

Διδακτικές πρακτικές

Μέσα από τις προτάσεις του σεναρίου επιδιώκεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών/τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο στα πλαίσια της ομάδας τους όσο και της ολομέλειας της τάξης. Σταδιακά, η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος και η αξιοποίηση της δυναμικής των ομάδων μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και στην ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους τους. Η εργασία σε ομάδες μπορεί να διευκολύνει τη διαφοροποιημένη διδασκαλία, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την καλλιέργεια των επικοινωνιακών δεξιοτήτων μεταξύ των παιδιών, τον σεβασμό των απόψεων των άλλων και την αποδοχή της ετερότητας αλλά και υποκειμενικότητας του κάθε μέλους. Παράλληλα τίθενται οι προϋποθέσεις για τον μετασχηματισμό του ρόλου του/της εκπαιδευτικού και ανάδειξής του ως ισότιμου μέλους της ομάδας που «εμψυχώνει» και συντονίζει τις διαδικασίες για την αμοιβαία αλληλεπίδραση και συνδιαλλαγή.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο μπορεί να αποτελέσει μέρος της θεματικής ενότητας που προτείνεται στα πλαίσια της εισαγωγής της «διδασκαλίας» της λογοτεχνίας για τη Β΄ Τάξη του Δημοτικού Σχολείου¹ ή και να αντιμετωπιστεί ως αυτόνομη πρόταση για τη γνωριμία

¹ Στον Οδηγό Σπουδών που συνοδεύει τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα για τη Γλώσσα και Λογοτεχνία προτείνονται τρεις διδακτικές ενότητες για τη Β΄ Τάξη: Παραμύθι, Ποίηση και Τραγούδι, Οικογένεια.

των παιδιών με το έργο του Οδυσσέα Ελύτη, η οποία θα μπορούσε να λάβει τη μορφή ενός project και να υλοποιηθεί σε ώρες της Φιλαναγνωσίας αλλά και της Ευέλικτης Ζώνης.

Αφορμή για την έναρξη του σεναρίου θα μπορούσε να αποτελέσει μια φωτογραφία του ποιητή που υπάρχει σε ένα από τα τεύχη του σχολικού βιβλίου της Γλώσσας (Τετράδιο Εργασιών, Α΄ τεύχος, σ. 37, εργ. 6). Η εικόνα του ποιητή μπορεί να συνδυαστεί με μια συζήτηση και ακόλουθη αναζήτηση βασικών βιογραφικών στοιχείων του εικονιζόμενου καθώς και με την αναφορά σε κάποια γνωστά του έργα.

Τα παιδιά της Β΄ Τάξης έχουν «συναντήσει» τον ποιητή στο σχολικό βιβλίο της Γλώσσας της προηγούμενης τάξης, όπου στις τελευταίες σελίδες του «καλωσορίζουν το καλοκαίρι» με το ποίημα «Τα τζιτζίκια» (Βιβλίο Μαθητή, Β τεύχος, σ. 77), οπότε ο/η εκπαιδευτικός της τάξης θα μπορούσε να αξιοποιήσει την προηγούμενη γνώση των παιδιών (μέσα από την ενασχόλησή τους με το συγκεκριμένο ποίημα) ως έναυσμα για την περαιτέρω γνωριμία των παιδιών με τον δημιουργό.

Εναλλακτικά ως αφορμή για τη γνωριμία των παιδιών με την εικαστική δημιουργία του Ελύτη αλλά και το ευρύτερο έργο του μπορεί να δοθεί και πάλι μέσα από το σχολικό βιβλίο της Γλώσσας (Βιβλίο Μαθητή, Γ΄ τεύχος, σ. 54), όπου παρουσιάζεται μια πρόσκληση ενός παιδικού περιοδικού για συμμετοχή των μαθητών/-τριών της τάξης σε ένα διαγωνισμό δημιουργίας κολάζ με θέμα την Ελλάδα, ένα θέμα που κυριαρχεί στο έργο του Ελύτη, τόσο το ποιητικό όσο και το εικαστικό.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Οι μικροί/-ές μαθητές/-τριες της Β΄ Τάξης έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν το πρόσωπο του ποιητή από μια φωτογραφία του στο σχολικό αναγνωστικό (Τετράδιο Εργασιών, Α΄ τεύχος, σ. 37, εργ. 6), η οποία δίνεται με αφορμή ένα παιχνίδι σύγκρισης και παρατήρησης, παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει σε αυτό κάποιο δείγμα της δημιουργίας του. Παρόλα αυτά, το έργο του νομπελίστα ποιητή

συμπεριλαμβάνεται ως προτεινόμενο υλικό στην πρόταση/ διδακτικό σενάριο του Οδηγού του Εκπαιδευτικού (2011, 34-41), η οποία συνοδεύει τη δημοσιοποίηση των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών για τη Γλώσσα και τη Λογοτεχνία (2011). Στα πλαίσια της συγκεκριμένης πρότασης παρουσιάζεται η δυνατότητα ενασχόλησης των μικρών μαθητών/-τριών της Β΄ Τάξης με την ποίηση μέσω των μελοποιημένων τραγουδιών. Το συγκεκριμένο σενάριο έρχεται να δώσει μια εναλλακτική πρόταση στη συνάντηση των μικρών μαθητών/-τριών με τον συγκεκριμένο δημιουργό αλλά και τον λόγο της ποίησης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι επιλογές του σεναρίου μπορούν να συμβάλουν στην εξοικείωση των μικρών παιδιών με τις δυνατότητες που τους παρέχει η αξιοποίηση των ΤΠΕ και του διαδικτύου όσον αφορά στην αναζήτηση και εύρεση συγκεκριμένου ψηφιακού υλικού, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για τη δική τους αντίστοιχη δημιουργία. Η εξασφάλιση της δυνατότητας δημοσιοποίησης και ανάρτησης κειμένων (στο ιστολόγιο της τάξης ή στην ιστοσελίδα του σχολείου), που θα προκύψουν από κοινού, μπορεί να επιτευχθεί και πάλι μέσα από την αξιοποίηση και χρήση του διαδικτύου.

Κείμενα

Βιβλίο «Η ποδηλάτισσα» του Οδ. Ελύτη σε εικονογράφηση Ελ. Καλοκύρη, Δ. Καλοκύρη, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Ποίημα «Ποδηλάτισσα» και [βίντεο](#) για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος

Ποίημα «Γεια σου κύριε Μενεξέ» ή «Το τραγούδι του κοριτσιού» και [βίντεο](#) για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος.

Ποίημα «Ντούκου ντούκου» και [βίντεο](#) για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος.

Ποίημα «Η πούλια» και [βίντεο](#) για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος

Ποίημα «Τρελοβάπορο» και βίντεο για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος

Ποίημα «Τα Τζιτζίκια» και βίντεο για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος

Ποίημα «Ο γλάρος» και βίντεο για την παρουσίαση του μελοποιημένου ποιήματος

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείων κειμένου και παρουσίασης για το πρώτο δίωρο (εύρεση και χρήση εικόνων για την παρουσίαση της «Ποδηλάτισσας» αλλά και για τη δημιουργία κολάζ): Οδ. Ελύτης, Εικόνες ποδηλάτισσας: 1^η, 2^η, 3^η, 4^η και 5^η, πανέρι με φρούτα, δαχτυλίδι, σάλι, κουδούνι ποδηλάτου, τιμόνι ποδηλάτου, πετάλια ποδηλάτου, ζώνη, πέτρες, δάκρυ, κύματα, ουρανός, Ποδηλάτισσα 1, Ποδηλάτισσα 2, Ποδηλάτισσα 3, Ποδηλάτισσα 4, Ποδηλάτισσα 5, Ποδηλάτισσα 6.

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείων κειμένου και παρουσίασης (εύρεση και χρήση εικόνων για την παρουσίαση και άλλων ποιημάτων αλλά και για τη δημιουργία κολάζ): μενεξές, αστέρια, γλάρος, βάρκα, τζιτζίκια, βαπόρι, «Μαγαζί στην προκυμαία», του Γ. Μόραλη, άγγελος

Κολάζ του Ελύτη:

http://panagiotisandriopoulos.blogspot.gr/2011/02/blog-post_12.html

<http://odysseas-elitis.weebly.com/taualpha-kappaomicronlambdaalphazeta.html>

http://www.mikrosanagnostis.gr/thema_13.asp

Εικόνες κολλάζ: <http://kars1918.files.wordpress.com/2011/12/elytis011.jpg>

και http://panagiotisandriopoulos.blogspot.gr/2011/02/blog-post_12.html

Κείμενο του Π. Ανδριόπουλου με τίτλο «Οι άγγελοι στις συνεικόνες του Ελύτη» σχετικό με το κολάζ που έχει τίτλο «Το σπίτι το ακατοίκητο», 12-2-2011.

Βίντεο για τα κολάζ του Ελύτη: http://elitis3lykreth.blogspot.gr/2011/05/blog-post_04.html και http://www.youtube.com/watch?v=_4jGp8WoB3s

Βίντεο σχετικό με τη βιογραφία του ποιητή, διαθέσιμο στο [youtube](http://www.youtube.com) (μέχρι το 3΄)

Σύνθεση δημιουργίας κολάζ με μελοποιημένα ποιήματα του Ο. Ελύτη από τους μαθητές της Β΄ Τάξης του σχολείου, με το διαδικτυακό εργαλείο thinglink.com/edu/.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η, 2η, 3η & 4η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, αίθουσα διδασκαλίας)

Την πρώτη διδακτική ώρα αξιοποιήθηκε ένα [βίντεο](#) (μέχρι το 3΄) το οποίο παρουσιάζει κάποια βιογραφικά στοιχεία του ποιητή και αποτέλεσε το έναυσμα για τη γνωριμία των μαθητών/-τριών της Β΄ Τάξης με τον νομπελίστα ποιητή. Από τις πληροφορίες που είδαμε εστίασαμε κυρίως:

- πότε και πού γεννήθηκε ο μεγάλος μας ποιητής·
- πού κατοικεί·
- ποιες ήταν οι καθημερινές του συνήθειες·
- ποια από τα πράγματα που υπάρχουν στο σπίτι του αγαπούσε ιδιαίτερα (ξυλόγλυπτο από τέμπλο εκκλησίας που είναι σαν θεός ανέμου, ένα караβάκι, τα ρόδια, ένα ακροκέραμο, εικόνες βυζαντινές, ζωγραφιές του Θεόφιλου...).

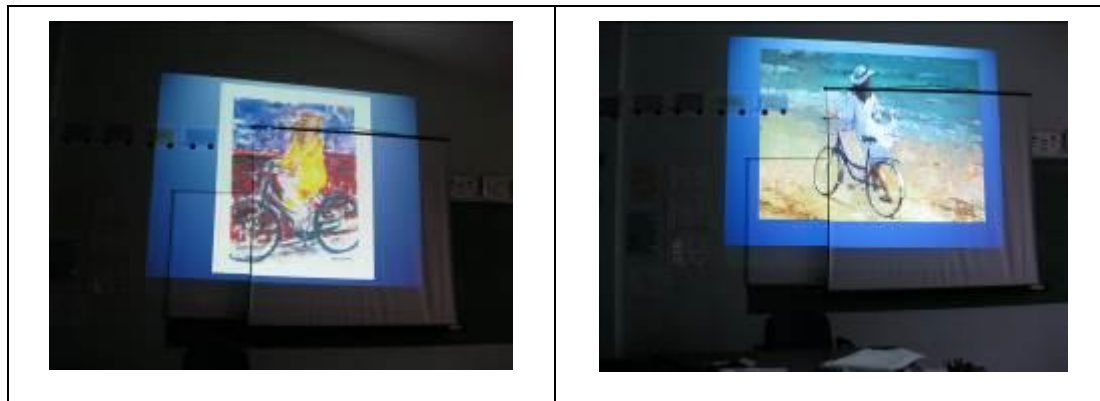

- ποια ήταν η μορφή του σε νεότερη και μεγαλύτερη ηλικία.

Οι μαθητές διατύπωσαν προφορικά στην ολομέλεια της τάξης, τις απαντήσεις τους και αναφέρθηκαν στα κυριότερα βιογραφικά στοιχεία που είχαν ακούσει. Εκείνο που τους έκανε εντύπωση ήταν τα ξυλόγλυπτα, για τα οποία δεν ήξεραν ούτε τον όρο, ούτε είχαν δει μέχρι εκείνη τη στιγμή και τα οποία βρέθηκαν στο διαδικτυακό λεξικό της ελληνικής γλώσσας. Έτσι, έγινε μια πρώτη επαφή με τα στοιχεία-μοτίβα που συναντώνται στο έργο του Οδ. Ελύτη, τόσο το ποιητικό όσο και το εικαστικό.

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός είχε προετοιμάσει μια παρουσίαση φωτογραφιών σε Powerpoint, από έργα ζωγραφικής του ποιητή και είχαν κοινό θέμα την εικόνα μιας ποδηλάτισσας (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > ΕΛΥΤΗΣ-ΦΩΤΟΓΡ). Η παρουσίαση αυτή αποτέλεσε το κριτήριο για τον χωρισμό των μαθητών/τριών σε ομάδες. Μετά την παρατήρηση των εικόνων και αφού περιέγραψαν κάποια κοινά στοιχεία που έβλεπαν όπως: «ένα κορίτσι, ποδήλατο, καλάθι με λουλούδια, θάλασσα», χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των δυο ατόμων, εκτός μιας ομάδας που ήταν 3 μαθητές. Ο χωρισμός έγινε με βάση την προτίμηση κάποιας εικόνας, η οποία θα συμφωνούσε με την ίδια προτίμηση ενός άλλου μαθητή και παρουσιάστηκε στο βιντεοπροβολέα της τάξης.

Ακολούθησε η ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος του Οδ. Ελύτη με τίτλο η «[Ποδηλάτισσα](#)». Το ίδιο κείμενο παρουσιάστηκε στην ολομέλεια και στην έντυπη μορφή του σε εικονογράφηση των Ελ. και Δ. Καλοκύρη. Συζητήσαμε για το τι είναι μελοποιημένο ποίημα και τη διαφορά του από την έντυπη μορφή. Στο σημείο αυτό έγινε και μια προσέγγιση των ομοιοκατάληκτων στίχων, ώστε να είναι πιο εύκολο στη συνέχεια που θα ασχολούνταν με αυτό.

Από τη δημιουργό του σεναρίου προτείνεται να μοιραστεί σε κάθε ομάδα μια στροφή από το ποίημα «Η ποδηλάτισσα» και να συμμετάσχουν σε ένα παιχνίδι θησαυρού και αναζήτησης των λέξεων που λείπουν από τους στίχους του ποιήματος. Στο σημείο αυτό υπάρχει μια διαφοροποίηση, όπου η εκπαιδευτικός είχε προετοιμάσει και αντιγράψει όλο το ποίημα σε ένα αρχείο Word, το εκτύπωσε και το έδωσε στους μαθητές να το βλέπουν, έτσι ώστε να τους είναι πιο εύκολο όταν συμπλήρωναν τους στίχους στο έτοιμο αρχείο παρουσίασης. (βλ. Συνοδευτικό υλικό>Η>Ποδηλάτισσα>Ποίημα). Αυτό κρίθηκε απαραίτητο να γίνει, λόγω της μικρής ηλικίας που έχουν και δεν ήταν δυνατόν να θυμούνται ακριβώς τις λέξεις. Οι μαθητές/-τριες ανταποκρίθηκαν στην εργασία και η κάθε ομάδα συμπλήρωσε σωστά τους στίχους. Σε αυτό τους βοήθησαν και οι εικόνες των διαφανειών. Όπου δυσκολεύονταν σχετικά με την ορθογραφία των λέξεων, ανέτρεχαν στον ορθογραφικό έλεγχο που προσφέρεται από το Word. Τα παιδιά συνεργάστηκαν μεταξύ τους και ότι δεν θυμόταν καλά ο ένας, το συμπλήρωνε ο

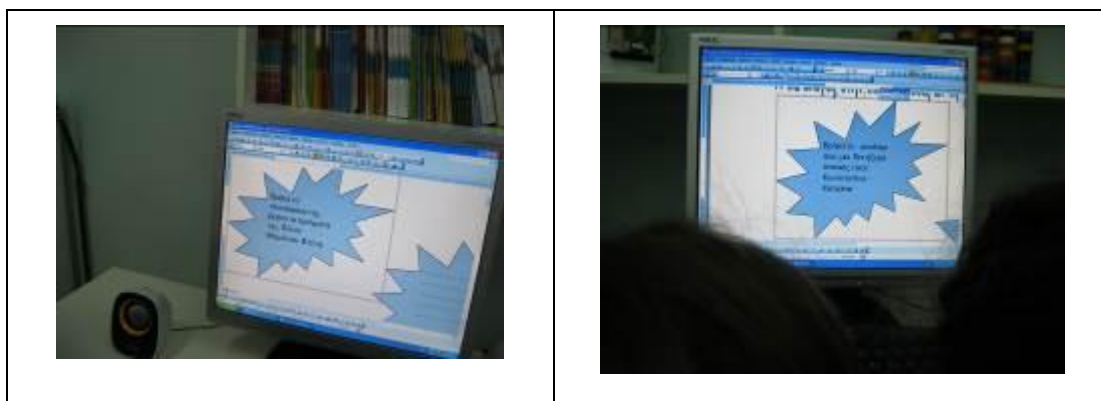
άλλος από την ομάδα. Εντόπισαν τις ομοιοκαταληξίες του ποιήματος και τις συζητήσαμε στην ολομέλεια της τάξης. (Συνοδευτικό > υλικό > Φάκελος > ΕΦΑΡΜΟΓΗ_ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ).

Την 4η διδακτική ώρα, η κάθε ομάδα συμπλήρωσε ένα δεύτερο αρχείο παρουσίασης με τον τίτλο: «Ποδηλάτισσα 2», το οποίο αφορούσε τη διαπίστωση της μουσικότητας και του ρυθμού του συγκεκριμένου ποιήματος. Στη δραστηριότητα αυτή οι ομάδες των μαθητών έγιναν τρεις, αποτελούμενες από τρεις μαθητές/-τριες η κάθε μια (αριθμός μαθητών τάξης εννέα). Η κάθε ομάδα συμπλήρωσε από μια διαφάνεια συνεργαζόμενοι ο ένας με τον άλλο και μετρώντας τον αριθμό των συλλαβών που έχει ο κάθε στίχος έγραφαν τη συλλαβή στο κατάλληλο κουτάκι της. Στη φάση αυτή η εκπαιδευτικός εστίασε την προσοχή των μαθητών στη χρήση των σημείων στίξης και τη λειτουργικότητά τους, όσον αφορά την αίσθηση του μέτρου και του ρυθμού. (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > Φάκελος > Ποδηλάτισσα 2).

Στο τέλος της δραστηριότητας τα μέλη των ομάδων έγραψαν ένα μικρό κείμενο σε ένα σχήμα «αστεράκι», που είχε τη μορφή σημειώματος/μηνύματος και στο οποίο ανέφεραν όσα θα έλεγαν στην ποδηλάτισσα αν τη συναντούσαν στο δρόμο τους. Η δραστηριότητα αυτή έγινε με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού που εφάρμοσε το σενάριο. Οι μαθητές/τριες εργάστηκαν σε ένα φύλλο του Word. Αρχικά επέλεξαν από την εισαγωγή, σχήματα ένα πρότυπο που τους άρεσε (αστεράκι) και κατόπιν φαντάστηκαν σύμφωνα με τους στίχους που είχαν διαβάσει και έγραψαν το κείμενο-μήνυμα στην ποδηλάτισσα (Συνοδευτικό > υλικό > κείμενο > μήνυμα > Ποδηλάτισσα 2).

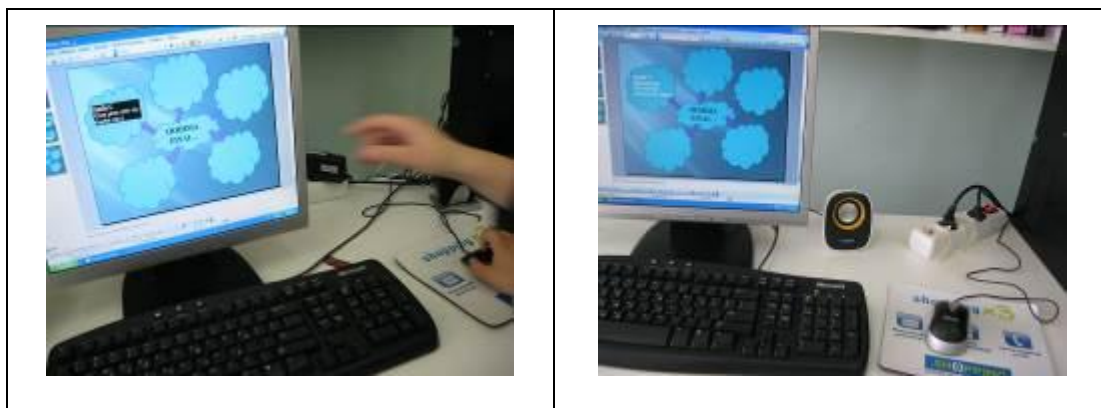

5η, 6η & 7η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, αίθουσα διδασκαλίας)

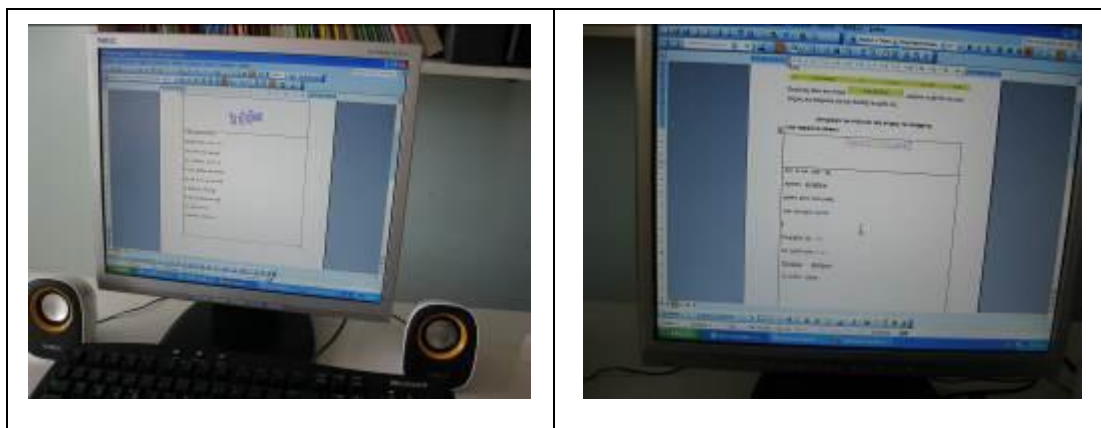
Στην αρχή της συνάντησης οι μαθητές αφού απήγγειλαν το ποίημα «Η ποδηλάτισσα», ανταλλάξαμε ιδέες σε σχέση με το ερώτημα «Τι είναι ποίημα;». Για το λόγο αυτό παρακινήθηκαν από την εκπαιδευτικό να τις καταγράψουν σε ένα «συννεφάκι», εννοιολογικής χαρτογράφησης, έτσι ώστε να μείνουν καταγεγραμμένες όλες οι απόψεις. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν και οι δημιουργίες τους ήταν: Ποίημα είναι: «Ένα σύννεφο από λέξεις, να ταιριάζεις τις λεξούλες, να λες αυτό που αισθάνεσαι και έμπνευση, δημιουργία». Ο εννοιολογικός χάρτης δημιουργήθηκε με το λογισμικό παρουσίασης Powerpoint, σε συνεργασία εκπαιδευτικού και μαθητών. Από την εντολή εισαγωγή, σχήματα οι μαθητές εισήγαγαν ένα πρότυπο που τους άρεσε (σύννεφο) και στη συνέχεια συμπληρώθηκε από τις ομάδες. Στόχος της δραστηριότητας ήταν να διαπιστωθεί αν είχαν αλλάξει οι παραστάσεις των παιδιών κατά την εξέλιξη του σεναρίου. Αυτό είχε επιτευχθεί κατά ένα σημαντικό βαθμό από τα γραφόμενά τους (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > ΠΟΙΗΜΑ > ΕΙΝΑΙ).

Στη συνέχεια, ακούσαμε τα μελοποιημένα ποιήματα «[Γεια σου, κύριε Μενεξέ](#)», «[Ντούκου ντούκου](#)», «[Η πούλια](#)», «[Το τρελοβάπορο](#)», «[Τα τζιτζίκια](#)», «[Ο γλάρος](#)», συζητήσαμε γι' αυτά και εργαστήκαμε στο [1^ο Φύλλο εργασίας](#) (βλ. Συνοδευτικό υλικό>Φάκελος>1^ο Φύλλο εργασίας). Οι μαθητές επέλεξαν ένα από τα ποιήματα που άκουσαν και είδαν τις αποθηκευμένες φωτογραφίες από το διαδίκτυο, που είχε δημιουργηθεί σε έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας της κάθε ομάδας (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > Φωτο > από > Διαδίκτυο). Οι ομάδες συνεργάστηκαν και

αντέγραψαν τους στίχους του ποιήματος που επέλεξαν σε ένα πλαίσιο κειμένου στο αρχείο του κειμενογράφου. Εκεί τα μέλη των ομάδων άλλαξαν τη μορφή στον τίτλο του ποιήματος που είχαν επιλέξει, με την εντολή: εισαγωγή>Word Art, εντόπισαν τις ομοιοκαταληξίες, τις οποίες χρωμάτισαν επιλέγοντας ένα χρώμα της αρεσκείας τους ή άλλαξαν το μέγεθος των γραμμάτων, ενώ εξασκήθηκαν στον εντοπισμό βασικών στοιχείων του ποιητικού κειμένου.

Τέλος οι μαθητές/-τριες παρακινήθηκαν να εκφράσουν μέσα από τη ζωγραφική αυτό που εκείνοι αισθάνονταν ότι τους εξέφραζε μέσα από την ποίηση του Ο. Ελύτη και από την όλη πορεία που είχε ακολουθηθεί. Με αυτόν τον τρόπο έδειξαν έμπρακτα τον σεβασμό τους στην ποίηση του μεγάλου Έλληνα ποιητή, αποτύπωσαν τις εντυπώσεις τους στο χαρτί και αποδέχτηκαν την ατομικότητα και τις επιλογές του κάθε μέλους της ομάδας. Η πρόταση να ζωγραφίσουν αυτό που αισθάνονταν για τα ποιήματα που διάβασαν και άκουσαν ήταν των μαθητών και αποτελούν πραγματικά αριστουργήματα ενώ οι περισσότεροι μαθητές έγραψαν πάνω στις ζωγραφιές τους στίχους από τα ποιήματα με τα οποία ασχολήθηκαν (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > Φάκελος > Ζωγραφιές > Ελύτης).

8η, 9η & 10η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, αίθουσα διδασκαλίας)

Αρχικά παρουσιάσαμε κάποιες εικόνες κολάζ από τις δημιουργίες του Οδ. Ελύτη. Διαπιστώσαμε ότι αποτελούνται από τη σύνθεση άλλων εικόνων και ανατρέξαμε σε σχετική ανάρτηση στον [Μικρό Αναγνώστη](#) για να μάθουμε πληροφορίες για τα κολάζ.

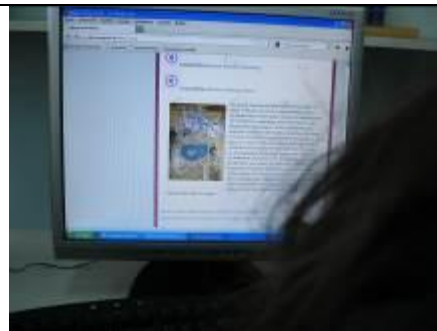
Στη συνέχεια προβάλαμε δύο χαρακτηριστικά κολάζ του Ελύτη και προσπαθήσαμε όλοι μαζί να ανακαλύψουμε τις εικόνες οι οποίες τα συνθέτουν.

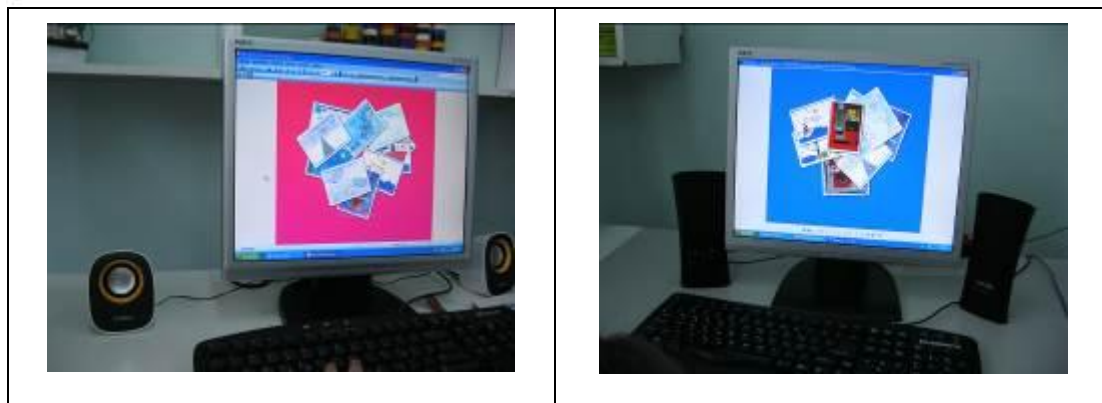
Εικόνα 1: Κολάζ του Οδ. Ελύτη

Εικόνα 2: Κολάζ του Οδ. Ελύτη

Οι μαθητές/-τριες εύκολα εντόπισαν τα επιμέρους στοιχεία που συνέθεταν τα κολάζ του Ο. Ελύτη. Αυτό που είπαν είναι ότι «κάποια από αυτά δεν είχαν καμία σχέση μεταξύ τους». Ακολούθησε η δημιουργία κολάζ από τους ίδιους με τις ζωγραφιές που είχαν φτιάξει από την προηγούμενη δραστηριότητα. Η εκπαιδευτικός είχε φροντίσει να σαρώσει τις ζωγραφιές τους και να τις αποθηκεύσει σε έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας μαζί με άλλες που είχαν βρει από το διαδίκτυο. Για τη δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή shape collage, επειδή η διαδικτυακή εφαρμογή Vunox, δε χρησιμοποιείται πλέον. Το εργαλείο αυτό έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να φτιάξουν τα δικά τους σχήματα (τετράγωνα, κύκλους, καρδιές, ορθογώνια), σε μια μεγάλη ποικιλία χρωματικού φόντου. Ενθουσιάστηκαν και χάρηκαν ιδιαίτερα, βλέποντας τις δημιουργίες τους να παίρνουν σχήμα (βλ. Συνοδευτικό > υλικό > Φάκελος > Κολλάζ).

Τέλος, προτάθηκε από την εκπαιδευτικό να εργαστούν με το διαδικτυακό εργαλείο [Thinglink](#), σε μια προσπάθεια διαμοιρασμού των εργασιών τους, έτσι ώστε να γίνει γνωστή η εργασία τους στο ευρύτερο κοινό. Οι μαθητές συμφώνησαν και μάλιστα κάποιος μαθητής πρότεινε να αναρτηθούν οι εργασίες στο ιστολόγιο του σχολείου, με στόχο τη δημοσιοποίηση και στους γονείς τους. Το συγκεκριμένο εργαλείο τους έδωσε τη δυνατότητα να πλαισιώσουν τα έργα τους με μελοποιημένα ποιήματα του Ο. Ελύτη. Ήταν κάτι που για πρώτη φορά έβλεπαν και ευχαριστήθηκαν πολύ.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

(Τα υπόλοιπα φύλλα δραστηριοτήτων υπάρχουν στον Φάκελο «Συνοδευτικό υλικό», διότι δημιουργήθηκαν από την εκπαιδευτικό που εφάρμοσε το σενάριο).

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

Ομάδα:

Για να βρείτε και άλλα ποιήματα του Οδυσσέα Ελύτη θα χρειαστεί να πατήσετε [εδώ](#). Έτσι θα βρεθείτε σε ένα κατάλογο όπου το όνομα του ποιητή βρίσκεται στην 20ή θέση.

20	Ελύτης Οδυσσέας	110	57 δίσκοι	1911 - 1996	107867
----	-----------------	-----	-----------	-------------	--------

Πατώντας πάνω στο όνομα [Ελύτης Οδυσσέας](#) μπορείτε να βρείτε και τους στίχους του ποιήματος που έχει διαλέξει η ομάδα σας.

Αντιγράψτε τον τίτλο και τους στίχους του ποιήματος στον παρακάτω πίνακα:

Τίτλος ποιήματος:
Στίχοι ποιήματος:

Χρησιμοποιείστε για τον τίτλο του ποιήματος την επιλογή

WORDART

Αλλάξτε τις λέξεις που ακούγονται το ίδιο (έχουν ομοιοκαταληξία) διαλέγοντας διαφορετικό χρώμα και μέγεθος.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί με την ένταξη σε αυτό δραστηριοτήτων που αφορούν στη γνωριμία και επαφή των μικρών μαθητών/-τριών της Β΄ Τάξης με το έργο και άλλων ποιητών των οποίων η θεματολογία αλλά και το περιεχόμενο των ποιημάτων τους θα μπορούσε να συγκριθεί με το έργο του νομπελίστα ποιητή. Ως ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσε να θεωρηθεί η παρουσίαση του ποιητικού έργου του Ν. Γκάτσου, η οποία θα μπορούσε να έχει ως αφορμή τη [φιλία](#)² μεταξύ των δύο ποιητών. Από την άλλη πλευρά και οι δύο αναφέρονται στις χαρές της ζωής, στην Ελλάδα και τις ομορφιές της. Ένα επιπλέον στοιχείο που αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό των δύο ποιητών είναι ότι το έργο τους έχει γίνει ευρύτερα γνωστό μέσω της μελοποίησής του.

Η δημιουργία ενός «ψηφιακού ανθολογίου ποίησης», όπου θα καταγράφονται με διαφορετικούς τρόπους τόσο τα ίδια τα ποιήματα (χρήση ποιητικού κειμένου, ήχου, βίντεο, εικόνων) όσο και οι αφορμές που αυτά έδωσαν για τη δημιουργική έκφραση των ίδιων των παιδιών (απαγγελία, ανάγνωση με επιτόνηση, εικαστικές παραγωγές, χορωδιακή απόδοση των μελοποιημένων ποιημάτων) μπορεί να αποτελέσει το τελικό προϊόν της ενασχόλησής τους με τους δύο ποιητές, προϊόν που θα μπορούσε να δημοσιοποιηθεί και στην ευρύτερη σχολική κοινότητα μέσω της αξιοποίησης του διαδικτύου.

Επίσης η επέκταση του σεναρίου θα μπορούσε να συμπεριλάβει διαθεματικές δραστηριότητες και τη συνεργασία του/της εκπαιδευτικού της τάξης και με άλλους εκπαιδευτικούς (εικαστικών, θεατρικής αγωγής και μουσικής).

² Πληροφορίες για τη φιλία των δύο ποιητών Ν. Γκάτσου και Οδ. Ελύτη μπορούν να βρεθούν [εδώ](#).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Βασική επιδίωξη του σεναρίου ήταν η ενεργητική εμπλοκή των μαθητών/-τριών της Β΄ Τάξης σε παιγνιώδεις δραστηριότητες διαισθητικής κατανόησης βασικών χαρακτηριστικών του ποιητικού λόγου (ρυθμός, μουσικότητα, ομοιοκαταληξία, εικονοποιία) μέσω της γνωριμίας και βίωσης του λόγου ενός συγκεκριμένου ποιητή.

Ειδικότερα, η εκπαιδευτικός που το εφάρμοσε είχε φτιάξει έναν φάκελο στην επιφάνεια εργασίας στον υπολογιστή της κάθε ομάδας, ο οποίος αποτελούνταν από δραστηριότητες της εκπαιδευτικού που έγραψε το σενάριο και της εκπαιδευτικού που το εφάρμοσε. Έτσι, το 1ο προτεινόμενο φύλλο δραστηριοτήτων δεν έγινε στο χαρτί, διότι συμπληρώθηκε στην προτεινόμενη παρουσίαση Powerpoint. Επιπλέον, οι μαθητές/-τριες ασχολήθηκαν με όλο το ποίημα «Ποδηλάτισσα» και συμπλήρωσαν όλους τους στίχους συνεργατικά με την ομάδα τους και όχι η κάθε ομάδα ανά δύο στίχους. Αυτό βρέθηκε, εκτυπώθηκε και μοιράστηκε στις ομάδες. Η ενασχόληση αυτή κρίθηκε να γίνει με αυτόν τον τρόπο, λόγω του μικρού αριθμού των ομάδων και διότι έτσι θα είχαν μια ολοκληρωμένη εικόνα του ποιήματος.

Ο χωρισμός των ομάδων έγινε με βάση μια παρουσίαση, φωτογραφιών από έργα ζωγραφικής του ποιητή σε Powerpoint –την οποία έφτιαξε η εκπαιδευτικός– προβλήθηκε με τη χρήση του βιντεοπροβολέα και ο χωρισμός έγινε με την προφορική επιλογή των μαθητών/-τριών όσον αφορά την κοινή προτίμηση της «Ποδηλάτισσας» που είχε ένας μαθητής με κάποιον άλλο.

Η αποτύπωση σημειώματος-μηνύματος προς την «Ποδηλάτισσα» έγινε σε ένα φύλλο του κειμενογράφου με την παραστατική δημιουργία ενός χρωματικού «αστεριού», στο οποίο μετέφεραν το μήνυμα τους σχετικά με τη φανταστική συνάντηση που θα είχαν με την ηρωίδα του ποιήματος.

Ο εννοιολογικός χάρτης δημιουργήθηκε με τη συνεργασία εκπαιδευτικού – μαθητών/-τριών σε Powerpoint, με την εισαγωγή από τα πρότυπα σχήματα ενός «σύννεφου» στο οποίο έγραψαν τον ορισμό «τι είναι ποίημα».

Η δραστηριότητα της ζωγραφικής δεν έγινε με το λογισμικό Revelation Natural Art, αλλά οι μαθητές/-τριες ζωγράρισαν αυτό που αισθάνονταν για την ποίηση του Ο. Ελύτη, με μια ποικιλία χρωματικών εναλλαγών και έγραψαν κομμάτια από στίχους ποιημάτων. Αυτό έκανε περισσότερο άμεση και επικοινωνιακή τη δημιουργία τους με την απόδοση του ποιητικού λόγου.

Οι μαθητές απόλαυσαν την κατασκευή του ψηφιακού κολλάζ, χρησιμοποιώντας τις δικές τους ζωγραφιές, σε μια ποικιλία χρωματικού φόντου και σχημάτων. Αισθάνθηκαν και αυτοί μικροί δημιουργοί και επιπλέον ολοκλήρωσαν το έργο τους. Για τη δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιήθηκε το διαδικτυακό εργαλείο shape collage.

Τέλος, για τη δημοσιοποίηση των δημιουργιών, χρησιμοποιήθηκε το διαδικτυακό εργαλείο thinglink και όχι η δημιουργία βίντεο όπως προτείνεται, επειδή στο κολλάζ που είχαν φτιάξει οι μαθητές, ενσωμάτωσαν περισσότερα μελοποιημένα ποιήματα του ποιητή.

Οι ομάδες ασχολήθηκαν με όλες τις δραστηριότητες του σεναρίου, το οποίο εμπλουτίστηκε περαιτέρω και η γνώση αφομοιώθηκε εποικοδομητικά.

Ο χρόνος που απαιτήθηκε ήταν περισσότερος και η προετοιμασία της εκπαιδευτικού που το εφάρμοσε ήταν αναγκαία και απαραίτητη.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bruner, J. 1997. *Πράξεις νοήματος*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γαβριηλίδου, Ζ., Μ. Σφυρόερα & Λ. Μπεζέ. 2009. *Γλώσσα Β' Δημοτικού: Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο μαθητή, Γ τεύχος και Τετράδιο Εργασιών Α' τεύχος).

Ζωγραφάκη, Μ. & Ε. Χοντολίδου. 2007. *ΠΟΙΗΣΗ & ΤΡΑΓΟΥΔΙ*. Στο *Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας, Α' Γυμνασίου, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΠΑΙΔΩΝ 2002–2004, ΔΡΑΣΗ 2.5 Δημιουργία*

«εναλλακτικού» εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της λογοτεχνίας Α' και Β' Γυμνασίου, Υπεύθυνες δράσης: Βενετία Αποστολίδου & Ελένη Χοντολίδου, Διαθέσιμο: http://www.museduc.gr/docs/new/A_gimnasiou.doc [15.6.2013].

Ευθυμίου, Α., Ηλ. Δήμος, Μ. Μητσιακή & Ι. Αντύπα. 2007. *Εικονογραφημένο Λεξικό, Α', Β', Γ' Τάξη του Δημοτικού Σχολείου, Το πρώτο μου Λεξικό*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ι.Ε.Π. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας στο δημοτικό σχολείο*, Διατίθεται στον διαδικτυακό τόπο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [5.5.2013].

Ι.Ε.Π. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό*, Διαθέσιμο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [5.5.2013].

Κακίση-Παναγοπούλου, Λ. 1995. Από το κείμενο στην εικόνα. Εικαστική απόδοση του παιδικού λογοτεχνήματος. Στο *Παιδική λογοτεχνία, Θεωρία και Πράξη Ι*, επιμ. Α. Κατσίκη-Γκίβαλου, 192-205. Αθήνα: Καστανιώτης.

Καραντζόλα, Ε., Κ. Κύρδη, Τ. Σπανέλλη & Θ. Τσιαγκάνη. 2007. *Γλώσσα Α' Δημοτικού: Γράμματα Λέξεις Ιστορίες*. Αθήνα: ΟΕΔΒ-Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο μαθητή, Β' τεύχος).

Οδυσσέας Ελύτης, «Το δωμάτιο με τις εικόνες», Αθήνα: Ίκαρος, 1986.

Σπανός, Γ. 1993. Μοντέλο λειτουργικού σχεδιασμού μαθήματος. Συγκεκριμένη αναφορά στην ποίηση. Στο *Παιδική λογοτεχνία, Θεωρία και Πράξη ΙΙ*, επιμ. Α. Κατσίκη-Γκίβαλου, 105-141. Αθήνα: Καστανιώτης.

Σφυρόερα, Μ. 2003. *Η επεξεργασία της εικόνας στη σχολική τάξη, Διδακτική μεθοδολογία, Κλειδιά και αντικλειδιά, Εκπαίδευση μουσουλμανοπαίδων, 2002-2004*, ΥΠΕΠΘ, Αθήνα, 2003.

Διαθέσιμο: <http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book5/book5.pdf> [5.6.2013].

Τσιρίδης, Π. 2003. *Η μουσική στο σχολείο, Διδακτική μεθοδολογία, Κλειδιά και αντικείμενα, Εκπαίδευση μουσουλμανοπαίδων, 2002-2004*, ΥΠΕΠΘ, Αθήνα, 2003, Διαθέσιμο: <http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book14/book14.pdf> [5.6.2013].

Χατζησαββίδης, Σ. 2003. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών). *Φιλολόγος* 113: 405-414.

Διαθέσιμο: http://users.auth.gr/sofronis/dimos_articles_pg05.html [15.6.2013].

Χοντολίδου, Ε. 2003. Ταυτότητες και λογοτεχνία στο σχολείο, Ταυτότητες και ετερότητες, Κλειδιά και αντικείμενα, 2002-2004, ΥΠΕΠΘ, Εκπαίδευση μουσουλμανοπαίδων, Αθήνα, 2003.

Διαθέσιμο: <http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book10/book10.pdf> [15.6.2013].

Χοντολίδου, Β. 2003β. *Διδασκαλία σε ομάδες, Διδακτική μεθοδολογία, Κλειδιά και αντικείμενα, Εκπαίδευση μουσουλμανοπαίδων, 2002-2004*, ΥΠΕΠΘ, Αθήνα, 2003.

Διαθέσιμο: <http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book28/book28.pdf>